

Προχοῦ καιροῦ	Πολὺ ἐνωρίς.
Ἄπὸ μοναχό μ'	Μόνος μου
Ἄπὸ μοναχό σ'	Μόνος σου
Ἄπὸ μοναχό τ'	Μόνος του
Ἄπὸ μοναχή τ' σ	Μόνη της.
Χαμπάρ δὲν παίρνει ἀπὸ τί-	Ἐπῆγα ἀπὸ μοναχό μ' (χωρὶς νὰ μὲ παρακι-
ποτα	νήσῃ κανεῖς).
	Πρὸς ἀφηρημένον, ή πρὸς μὴ θέλοντα νὰ
	συμμορφωθῇ.

“ΤΑ ΣΕΡΡΑΣ,,

Mία τεσσάρων αἰώνων δνομαστική

Μὲ τὸν τίτλο «Τὰ Σέρρας», μιὰ ἀπροσδόκητη δνομαστική, δ. κ. Βασ. Φόρης εἰς τὸ ὑπὸ ἀριθ. 655 τεῦχος τῆς «Νέις Ἐστίας», τῆς 15—3—55, μὲ μεγάλη προσοχὴ καὶ ἐπιτυχῆ παρατηρητικότητα διερευνᾶ τὴν περίπτωσι τῆς δνομασίας τῶν Σερρῶν εἰς τὴν τοπικὴν διάλεκτον μὲ τὴν δνομαστικὴν οὐδετέρου «τὰ Σέρρας».

Ἡ δνομαστικὴ αὐτὴ «ἀπροσδόκητη» δὲν εἶναι δι' ὅλους τοὺς Ἀνατολικομακεδόνας, διότι, ὅπως θὰ ἔδωμεν, εὐρίσκεται ἐν χρήσει ἐκεῖ ἐπὶ τέσσαρας ὅλοκλήρους αἰώνας καὶ μέχρι σήμερον ἀκόμη.

Ο τύπος «τὰ Σέρρας» ἥδη είναι ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ 16ου αἰῶνος καὶ ἔκτοτε παρέμεινεν ἐν χρήσει μέχρι τῶν ἡμερῶν μας, ἀφοῦ καὶ σήμερον ἀκόμη, ὅταν ἔνας ἐτεροδημότης συνομιλήσῃ, ἐπὶ δέκα λεπτὰ μὲ γηγενῆ Σερραῖον, συχνὰ καὶ αὐθόρμητα ὃ ἀκούσῃ ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Σερραίου τὸν τύπον «τὰ Σέρρας» ὡς οὐδέτερον.

Άλλ' ἂς ἔξετάσωμεν μὲ ἐπιμελῆ κατὰ τὸ δυνατὸν ἔρευναν ἀπὸ γραπτὰ μνημεῖα τῆς διαλέκτου Σερρῶν καὶ περιφερειῶν Κοζάνης, Μελενίκου καὶ Νιγρίτας τὴν χρῆσιν τῆς αἰτιατικῆς «τὰς Σέρρας» καὶ τῆς δνομαστικῆς «τὰ Σέρρας».

Ο λόγιος Ἰωάννης Γ. Βασματζίδης εἰς τὴν ἔθνογραφικὴν του διατριβὴν «Ἡ Μακεδονία καὶ οἱ Μακεδόνες πρὸ τῆς τῶν Δωριέων καθόδου», Μόναχον 1867, διὰ τὴν δνομασίαν τῆς πόλεως τῶν Σερρῶν ἀναφέρει τὰ ἔξης :

«Ἡρόδοτος III 115. Οἱ μεθ' Ἡρόδοτον διαφόρως αὐτὴν δνομάζουσιν. Οὕτω Στέφανος μὲν «Σίρραν» ἢ «Σιρραῖων πόλιν» Ἱεροκλητιανὸς δὲ (639) «Σέρραν» καὶ Λίβιος (55,4) «Σιρραῖς».

Ο Abel (Makedonien σ. 195) «Σιρραν». Ο Fick (KZ 234) «Σιριν».

Ο Σιράβων «Σίρραν» δνομάζει τὴν ύψητέρα τοῦ Ἀρύντου.

Πρὸ δὲ ἐτῶν δὲ Πέτρος Παπαγεωργίου, σπανίας μορφώσεως καὶ ἀριστος μελετητὴς τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ τοῦ γλωσσικοῦ ἴδιώματος τῶν Σερρῶν,

εἰς εἰδικὸν ἄρθρον του «Ἄὶ Σέρραι καὶ τὰ προάστεια αὐτῶν»⁽¹⁾ διὰ τὴν γραφὴν καὶ χρῆσιν κατὰ τὴν ὁμιλίαν τῆς ὀνομασίας τῶν Σερρῶν ἀναφέρει : ὡς «Σιρραίων πόλιν», «Σιριν» τοῦ Ἡροδότου, Siras τοῦ Λιβίου XLV 4, «Σίρος» τοῦ Τούρκου Γεωγράφου, «Σίρραν» Στεφ. Βυζαντίου καὶ «Σίρρα», Σέρ(ορ)α, Σέρραι, Φερραὶ κ.λ. ὡς καὶ ξενικὰ Sarra, Serre, κατὰ Δήμιτσαν, «Σέρραι» δι' ἐνὸς ο εἰς κώδικα τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ Λαυρεντιανῆς βιβλιοθήκης, Plut LVII 26 γεγραμμένον κατὰ τὸν Gardthausen, «Griech. Palaeogr». σ. 333 κατὰ τὸν ΙΔ' αἰῶνα καί, τέλος, ἔγγιζει τὴν περίπτωσιν τῆς ὀνομαστικῆς «Τὰ Σέρρας» καὶ προθέτει :

(1894) «Ο νῦν εὕχρηστος τύπος «Σέρρας» μετὰ τοῦ οὐδετέρου ἄρθρου «Τὰ Σέρρας εἰναὶ καλὰ» πλασθεὶς ἐκ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ πληθυντικοῦ «τὰς Σέρρας» κατὰ συνεκφώνησιν τῶν δύο φθόγγων»⁽²⁾

Ἡ ἔξετασις καὶ ἀνάλυσις τῆς λογίας αἰτιατικῆς «τὰς Σέρρας» καὶ τοῦ τύπου τῆς ὀνομαστικῆς καὶ αἰτιατικῆς τοῦ οὐδετέρου «τὰ Σέρρας» θὰ γίνῃ ἀντικείμενον τῆς ἐρεύνης μας κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐμφανίσεώς των εἰς γραπτὰ κείμενα.

1) Ο τύπος «τὰς Σέρες» ἀνευρίσκεται εἰς ἀγιορειτικὸν κώδικα τῆς Μονῆς Δοχειαρίου ὃπου εὑρίσκεται χρονικὸν σημείωμα, τὸ δποίον ἀφορᾶ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων κατάληψιν τῆς πόλεως τῶν Σερρῶν.

«Ἐπαρέλαβαν οἱ Τούρκοι τὰς Σέρες ἐν ἔτει ζωῆβ (1383) μηνὶ Σεπτεμβρίω ιθ».⁽³⁾

Ο τύπος «εἰς τὰς Σέρρας» συναντᾶται εἰς χειρόγραφον σημείωσιν χρονικοῦ εἰς κώδικα τῆς Μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου Σερρῶν, ἥ δποία ἐγράφη εἰς τὴν Δημοτικήν.

«Οταν ἔγινεν ἡ αἰχμαλωσία εἰς τὰς Σέρρας τῶν κερῶν ὃπου ἐπάρτην ἡ ἀρμάδα τὸν Τουρκὸν εἰς τὸν ἔπακτον».⁽⁴⁾

Καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις οἱ γράφοντες, μικρᾶς μορφώσεως, μεταχειρίζονται τὴν αἰτιατικὴν τὴν λογίαν «τὰς Σέρες» καὶ «τὰς Σέρρας», ἥ δποία ἀντέχει καὶ εἰς τὸν προφορικὸν λόγον τοῦ λαοῦ.

2) Διὰ τὸν τύπον «τὰ Σέρρας» δ Π. Παπαγεωργίον ἀναφέρει :

«Τὰ παλαιότατα γραπτὰ μαρτύρια τοῦ τύπου τούτου εὑρέθησαν ἐν τῷ κώδικι τῆς Μητροπόλεως σελ. 30 ἔτει 1589 :

(1) Byzantinische Zeitschrift 1894 Λειψία σελ. 233.

(2) ἔνθ' ἀντ. σ. 234.

(3) Π. Πέννα «Ιστορία τῶν Σερρῶν», Ἀθῆναι 1938 σ. 28.

(4) Σ. Λάμπρου «Νέος Ἑλληνομνήμων» Τόμ Ζ' σ. 178. Κ. Ζησίου Μαχεδονίας Χριστιανικὰ Μνημεῖα» Ἀθῆναι, 1914 σ. 43. Π. Πέννα «Ιστορία τῶν Σερρῶν», Ἀθῆναι 1938 σελ. 41.

«γνοστώ ἔστω εἰς πάντας ὅτι τὸν Καρβασαρᾶ ὅπου ἔχομεν εἰς τὰ Σέρρας». (¹)

3) Γραπτὸν μνημεῖον τῆς Σερραϊκῆς διαλέκτου ἔχομεν καὶ τὸ Χρονικὸν τῶν Σερρῶν τοῦ Παπασυναδινοῦ τῆς ἐποχῆς 1598 – 1642 (²) ὅπου ἀναφέρεται συχνὰ «εἰς τὰς Σέρρας» καὶ στὰς «Σέρρας», οὐδέποτε ὅμως «σταῖς Σέρραις», ἐνῶ ἄλλοι γράφει «ταῖς εἰκόνες».

Ἐδῶ ὁ Παπασυναδινὸς διατηρεῖ τὸν τύπον «τὰς Σέρρας» ὡς ἴσχυρότερον, ἐνῶ εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν αἰτιατικῆς πρωτοκλίτου μεταχειρίζεται τὸν δημοτικὸν τύπον.

4) Κατὰ τὸ 1679 εὑρίσκομεν τὸν τύπον «τὰ Σέρρας» εἰς αὐτόγραφον σημείωμα τοῦ Μητροπολίτου Σερρῶν Ἀνθίμου :

«... εἰς τὰ σέρρας καὶ εἰς ἐνθήμυσιν ἔγραψα». (³)

5) Κατὰ τὸ 1798 εἰς ἐπιστολήν του ὁ Κοζανίτης Ἰατρὸς Μιχαὴλ Περδικάρης γράφει ἀπὸ τὴν Κοζάνην πρὸς τὸν ἐν Βοιωνίᾳ υἱόν του :

»ἔνα της γράμμα ἔλαβα ἀπὸ τὰ Σέρρας... .

... «ἔγὼ εἰμον εἰς τὰ Σέρρας,

»ἔφυγα καὶ ἥλθα εἰς τὰ Σέρρας... . (⁴)

6) Κατὰ τὴν διαδρομὴν τοῦ 19ου αἰῶνος εὑρίσκομεν γραπτὴν χοῆσιν τοῦ τύπου «τὰ Σέρρας» εἰς ἔγγραφον γραμμένον εἰς τοπικὴν διάλεκτον τοῦ Μελενίκου. Μεταξὺ σειρᾶς χειρογράφων τοῦ Ἀ. Παλατίδη, Ἰατροῦ Μελενικίου ἔγκατεστημένου ἐν Βιέννῃ, τῶν εὑρισκομένων εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην, ὑπάρχει Ἐλληνιστὶ συντεταγμένη ἀναφορὰ τοῦ 1839 διὰ τῆς ὅποιας οἵ πρόκριτοι τοῦ Μελενίκου Ἀναστ. Χρηστομάνος, Κωνστ. Χρηστομάνος, Ἀντ. Κ. Τιμολέων καὶ ἄλλοι μὲ προφανῆ κίνδυνον ἐνυπογράφως ἀπευθύνονται πρὸς τὸν Σουλτάνον καὶ παρακαλοῦν αὐτὸν νὰ τοὺς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν τυραννίαν καὶ αὐθαιρεσίαν τοῦ κακοῦ ἐπάρχου των Μουστᾶ μπέη καὶ περιγράφουν λεπτομερῶς καὶ μὲ ζωηρὰ χρώματα τὴν δυστυχίαν των καὶ τὴν οἰκονομικήν των ἔξαντλησιν ἀπὸ τοὺς ἀδίκους βαρεῖς φόρους.

Εἰς τὸ ἔγγραφον αὐτὸν ἀναφέρεται : (⁵)

«Τὰ Σέρρας ὅποιοι εἰναι δέκα φοραῖς μεγαλήτερον καὶ κατὰ πολυανθρωπίαν καὶ καθ' ὅλα τὰ λοιπὰ πληρώνει εἰς ὅλα τὰ δοσίματα (⁶) δλιγάτερον ὡς καὶ εἰς τὸ ραστήφ παραστὶ πληρώνει μόνον 50.000 γρόσια, δὲ Μελένικος 75.000».

(1) Byzant. Zeitschr, Λειψία 1894 σ. 279.

(2) Π. Πέννα «Σερραϊκὰ Χρονικά». Ἀθῆναι 1938 τεῦχος Α' σ. 28, 30, 36, 41, 42, 46, 49 κ. ἔ.

(3) Byzant. Zeitschr, Λειψία 1894 Κεφ. VI, α 1 7 σ. 234.

(4) «Νέα Ἐστία» ἀρ. 655 15—3—55 Β. Φόρη «Τὰ Σέρρας» ἐν ὑποσημειώσει.

(5) Βλέπε σ. 82 τοῦ τόμου τούτου.

(6) Φόροι.

7) Εἰς σελ. 88 χειρογράφου κώδικος τῆς Μονῆς Προδούμου Σερρῶν τοῦ ἔτους 1775, τοῦ εὐρισκομένου σήμερον ὑπὸ αὐξ. ἀρ. 2626 εἰς τὸ τμῆμα χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης, ἀναγράφεται τὸ περιστατικὸν τῆς μεγάλης πυρκαϊᾶς τῶν Σερρῶν τοῦ 1849: (¹)

«Εἰς τὸ 1849 Ἰουνίου 29 ἔγινεν πυρκαϊὰ καὶ ἐκάηκαν δλον τὰ Σέρρας».

Εἰς τὰ παραδείγματα 6 καὶ 7 εὐρίσκομεν «τὰ Σέρρας μεγαλήτερον» καὶ «δλον τὰ Σέρρας». Δηλαδὴ τὴν ἴδιότυπον περίπτωσιν μὲ τὸ κατηγορούμενον καὶ τὸν κατηγορηματικὸν προσδιορισμὸν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν ἐνικοῦ καὶ τὸ ὑποκείμενον (τὴν ὀνομασίαν τῆς πόλεως) εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ πληθυντικοῦ, ἐνῶ ἔπειτα συμφωνοῦν κατὰ γένος ἀριθμὸν καὶ πτῶσιν καὶ ὅχι μόνον κατὰ γένος καὶ πτῶσιν, ὅπως ἀναγράφονται εἰς τὸ τοπικὸν ἴδιωμα. Μὲ ἄλλα λόγια οἱ Μελενίκιοι καὶ οἱ Προδρομῖται ἔφθασαν σχεδὸν εἰς τὸν τύπον: «Τὸ Σέρρας» ποὺ ἵσοδυναμεῖ μὲ τό: «Τὸ (ἄστυ ἢ βαρόσι) Σέρρας».

8) Οἱ παλαιότεροι Σερραῖοι οἱ γεννηθέντες ἐπὶ Τουρκοκρατίας, αὐτοὶ ποὺ ἔζησαν καὶ ζοῦν τὸ ἴδιωμα τοῦ τόπου των αἰσθάνονται τὸν τύπον «τὰ Σέρρας» ὡς οὐδέτερον πληθυντικοῦ (τὰ Τρίκκαλα, τὰ Χανιά) καὶ συχνὰ λέγουν:

«Ολα τὰ Σέρρας τὸ ξέρουν.
Ολα τὰ Σέρρας βούτιαν
Ολα τὰ Σέρρας γύρ’σα κι’ ἔψαξα
Ολα τὰ Σέρρας λυπήθ’καν
Ολα τὰ Σέρρας καταστράφ’καν
Τὰ Σέρρας φαίνουνται ἀπ’ τὸν Κουλᾶ
Οταν κάηκαν τὰ Σέρρας
Τὰ Σέρρας τὰ ἔκαψαν οἱ Βουργάρ’
Τὰ Σέρρας είναι καταπράσινα» (²).

Κατὰ τὸ 1913 οἱ παλαιοὶ Σερραῖοι, καὶ ὁ γράφων, ἔβλεπαν νὰ παρελαύνουν οἱ σιρατιῶται ἀπὸ τοὺς κεντρικοὺς δρόμους τῶν Σερρῶν μὲ τὸ τραγοῦδι:

«Ἐπήραμε καὶ τὴν Καβάλα μας
τὰ ἔμορφα τὰ Σέρρας καὶ τὴ Δράμα».

καὶ ὅχι «τὰς ὥραίας Σέρρας» ὅπως ἀναφέρει ὁ κ. Β. Φόρης, ποὺ ἀσφαλῶς ἀπὸ γραπτὸν θὰ τὸ παρέλαυθε, ἐνῶ τὸ βεβαιώνουν αὐτοίκοι καὶ ἐπαληθεύεται ὡς ὀρθότερον καὶ ἀπὸ τὴν ἀναλογίαν τοῦ μέτρου τοῦ ἐμβατηρίου.

10) «Στὶς Σέρραις».

«Ο τύπος αὐτὸς θεωρεῖται πολὺ ἀποχρόνιστικὸς εἰς ὅλους τοὺς βιορίους

(1) Ἐφημερὶς ἡ «Πρόοδος» Σερρῶν 28-6-52 ἀριθμον Π. Πέννα «Τὸ Χρονικὸν τῆς φωτιᾶς».

(2) Βλέπε: «Τὰ Σέρρας τρέμουν» σελ. 141. «Τὰ Σέρρας ἡσυχία δὲν ἔχουν» σελ. 145 τοῦ ἀνὰ χεῖρας τόμου.

“Ελληνας, ἀλλὰ καῑ δὲν εὐσταθεῖ καῑ ἀκουστικῶς, ὅπως δὲν εὐσταθεῖ ὁ ἀντίστοιχος τύπος «στὶς Πάτραις», «στὶς Θήβαις», «στὶς Ἀθήναις». Ἀφοῦ ἡ Δημοτικὴ ἔχθρευται τὸν πληθυντικὸν θηλυκοῦ θὰ σεβασθῇ «τὶς Σέρραις»;

Οἱ Σερραῖοι καῑ οἱ λοιποὶ Μακεδόνες μόλις ἀκούσουν κατὰ τὴν διάρκειαν συνομιλίας «στὶς Σέρραις» ἀμέσως καῑ ἐξ ἀποστάσεως ἀναγνωρίζουν τὸν διμιοῦντα ὡς μὴ Μακεδόνα χωρὶς νὰ κάμουν λάθος.

Δὲν εἶναι γνωστὸν ἂν ἐπικρατήσῃ ὁ λανθασμένος τύπος «στὶς Σέρραις», ἡ γλῶσσα ἔχει καῑ τὰ παράξενά της, πρὸς τὸ παρόν δῆμος εἶναι ἀπαράδεκτος εἰς τὸ αἰσθητήριο τῶν βορείων ἐπὶ τεσσαρακονταετίαν μὲ τὴν δρόμην παρατήρησιν ὅτι ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸν ἀπαράδεκτον τύπον τῆς Δημοτικῆς «στὶς Πάτραις», «στὶς Θήβαις», ὁ δποῖος δὲν εὐσταθεῖ εἰς τὴν Παλαιὰν Ἑλλάδα.

Ο τύπος «στὶς Σέρραις» θεωρεῖται τραβηγμένος, ἀσχέτως ἀν μερικοὶ θέλουν νὰ συμβαδίσῃ μὲ κάποιο καλοῦπι τῆς νεωτέρας Δημοτικῆς. Ἄλλα ἡ δρόμη Δημοτικὴ στηρίζεται ἐπάνω εἰς δρόμοὺς ἀκουστικοὺς φθόγγους καῑ τὰ ἀκουστικῶς ἀπαράδεκτα τὰ ἀπορρίπτει ὅπως ἀπέρριψε τὸν τύπο «στὶς Ἀθήναις», «στὶς Καλάμαις».

11) Οἱ Νιγριτινοί, περισσότερο πιστοὶ εἰς τὰ προγονικὰ παλαιὰ ἥθη, ἔθιμα καῑ ἐνδυμασίαν, δὲν ἔβλεπαν μὲ εὐχαρίστησι τοὺς εὐρωπαῖκοὺς τρόπους νὰ γίνωνται μὲ εὐχέρεια παραδεκτοὶ ἀπὸ τὴν ἔξειλιγμένη νεολαία τῶν Σερρῶν καῑ εἰς κάθε εὐκαιρίαν μὲ ἐλαφρὸν ἀπέχθειαν καῑ εἰρωνείαν ἔχαρακτήριζαν τοὺς Σερραίους ὡς «Φράγκους», δηλαδὴ «μιμητὰς τῶν Φράγκων». (¹)

Παραθέτω ἀνεκδότους λαϊκοὺς σατιρικοὺς στίχους διασωθέντας ἀπὸ στόμα Νιγριτινῆς ἡλικιωμένης (συγγενοῦς τοῦ κ. Π. Πέννα).

Οἱ στίχοι αὐτοὶ εἶχαν διαδοθῆ ἐις τὴν Νιγρίταν, εὐθὺς δὲλίγον μετὰ τὴν πυρπόλησιν τῶν Σερρῶν ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους, κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1913:

Νιγρίτα καῑ περίχωρα
ἔβγάτε γιὰ νὰ διῆτε (²)
τὰ Σέρρας ὅπου καίγονται
καῑ νὰ τὰ λυπηθῆτε,
Κι ἀυτοὶ οἱ Φράγκοι τῶν Σερρῶν
κι ἀυτὲς οἱ Φραγκοπούλες
στὴ γῆς δὲν καταδέχουνταν
τὰ πόδια νὰ πατήσουν (³)
καῑ τώρα πῶς κατάντησαν
σακκιὰ νὰ κουβαλήσουν (⁴).

(1) «Φράγκικα» ἔλεγαν τὴν εὐρωπαῖκὴν ἐνδυμασίαν, τὸ παντελόνι καῑ τὸ σακάκι, τὴν μπλούζαν καῑ τὴν φούσταν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἔγχωρια «ἀντερί», «μπενεβρέκι», «λιμπαντέ».

(2) Ἰδῆτε (ὅπως Ἰθάκι - Θιάκι, Ἰδῆτε, διῆτε).

(3) Εἰς τοὺς διμαλούς δρόμους τῶν Σερρῶν ἔκυκλοφοροῦσαν οἱ Σερραῖοι τὸν παλαιὸν καιρόν, καῑ μάλιστα οἱ εὐπορώτεροι, μὲ ἀμάξια ἵππηλατα τύπου «Φαέθων» καῑ «Λαντώ» μέχρι τῆς ἐμφανίσεως τοῦ αὐτοκινήτου.

(4) Δινάτσες νὰ φορέσουν (ἀντὶ μεταξωτῶν τῆς καλῆς ἐποχῆς).

Από τοὺς λαϊκοὺς αὐτοὺς στίχους φαίνεται ὅτι ἔκτὸς τῆς περιοχῆς τοῦ Μελενίκου καὶ εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Νιγρίτας κατὰ προτίμησιν εἶχαν ἐν χρήσει συχνὰ τὴν ὀνομαστικὴν «τὰ Σέρρας» ὡς οὐδέτερον.

Απὸ τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ αἰτιατικὴ «στὸς Σέρρας» δὲν παρέμεινεν ὡς Accusativum Tantum⁽¹⁾ ὅπως ἀλλοῦ, ἀλλὰ μὲ τὴν καθημερινὴν χρῆσιν τοῦ τύπου αἰτιατικῆς «τὰς Σέρρας» κατέληξεν ὡς φωνητικὸς τύπος «Τὰ σέρρας» διὰ νὰ φθάσῃ τελικῶς, ὅπως διαπιστώνει ὁ κ. Β. Φόρης, 62 χρόνια μετὰ τὸν Πέτρον Παπαγεωργίου, εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ οὐδετέρου «τὰ Σέρρας» καὶ ἀντικαταστήσῃ πλήρως τὸν λόγιον τύπον «αἱ Σέρραι».

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ἔξετάζομεν καὶ τὸν τύπον «ἡ Σέρρα» καὶ «Σέρρα»:

α) Κατὰ τὸ τέλος τοῦ περασμένου αἰώνος ὁ Μαργ. Δήμιτσας ἔξετάζων τὸν διαφόρους τύπους τῆς ὀνομασίας τῶν Σερρῶν ἀναφέρει καὶ τὸν τύπον «ἡ Σέρρα».

β) Εἰς τὴν μέχρι τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ 1912 αὐστηρῶς καθαρευουσιάνικη ἀτιμόσφαιρα τῶν Σερρῶν δὲν εὑδοκίμησε ποτὲ ὁ τύπος τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ ἔνικοῦ «ἡ Σέρρα» ὅπως ἡ Θήβα, ἡ Ἀθῆνα, ἡ Πάτρα διότι ὡς κακόηχο δὲν τὸ ἐδέχετο τὸ ἐντόπιο λαϊκὸ αἰσθητήριο, οὔτε καὶ ἀκούεται ὁ τύπος αὐτός.

Ἐξαίρεσι συναντοῦμε μόνον εἰς τὸν Κωστῆ Παλαμᾶ, ποὺ χωρὶς νὰ ξήσῃ τὸ Σερραϊκὸ ἰδίωμα, διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὸν λόγιο πληθυντικὸ «αἱ Σέρραι», πυητικὴ ἀδεά, γράφει :

« . . . τὴν πόρτα της τοῦ ἀνοίγει
καὶ ἡ Σέρρα ἡ λαγκαδόκλειστη. »⁽²⁾

Οἱ Σερραῖοι ἴδιαιτέρως εὐχαριστοῦμεν τὸν κ. Β. Φόρην διότι εἰς τὴν ἐποχήν μας ἐπρόσεξε καὶ ἐμελέτησε αὐτὴν τὴν καὶ σήμερον διατηρούμενην παμπαλαίαν ἴδιοτυπίαν τῆς Σερραϊκῆς διαλέκτου καὶ ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ἀρθρού του μᾶς ἐδόθη ἡ εὐκαιρία νὰ ἐρευνήσωμεν εἰς τὸ παρελθὸν βαθύτερα, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ παραδέσωμεν ἐνισχυτικὰ παραδείγματα γραπτὰ καὶ ἐκ παραδόσεως διὰ τὸν ἐν χρήσει καὶ οήμερον ἀκόμη τύπον τοῦ οὐδετέρου «τὰ Σέρρας», ποὺ τόσον συμπαθής καὶ ἀκατάλυτος εἴναι εἰς τὸν παλαιοὺς Σερραίους καὶ Μακεδόνας καὶ ἵσως μὲ τὸν καιρὸ γίνη παραδεκτὸς καὶ ἀπὸ τοὺς Νοτίους Ἑλληνας.

⁽¹⁾ "Οπως παρέμεινεν ὡς Accusativum Tantum ἡ τοπωνυμία ὁ Ἀγιος Νικόλαος «στοὺς Πάλους» (μετοξὺ Κοβουρίου καὶ Βούλας Ἀττικῆς) πλησίον τῆς τοποθεσίας «Πηγαδάκι» ὅπου ἡ διασταύρωσις Βάρκιζας—Βουλιαγμένης—Κοβουρίου—Βούλας, χωρὶς ποτὲ νὰ συναντᾶται ὡς ὀνομαστικὴ «οἱ Πάλοι» "Οπως παρέμεινεν ὡς Accusat. Tantum ἡ τοπωνυμία «Στοὺς Καλογήρους» εἰς τὴν διασταύρωσιν Λεωφόρου Βουλιαγμένης—Μπραχαμίου—Ηλιουπόλεως χωρὶς ποτὲ νὰ συναντᾶται ὡς ὀνομαστικὴ «οἱ Καλόγραι».

⁽²⁾ Κωστῆ Παλαμᾶ «Ἡ Φλογέρα τοῦ Βασιλιᾶ», Αθῆναι 1910 σ. 48